

Bohumil Hrabal

Trenuri cu prioritate

Serie de autor

Bohumil Hrabal

Trenuri cu prioritate

Traducere din limba cehă și prefață
de Corneliu Barborică

Ilustrații de Mircea Pop

Stilul „aviatic“ al lui Bohumil Hrabal

Nu cunoaștem scriitor care să fi plăsmuit o operă cât de cât remarcabilă pornind de la ideea că totul în lume e în ordine. Prada cea mai de preț a scriitorului epic este starea de criză, adică dezordinea. Să-l luăm de exemplu pe părintele epicii, pe Homer. Ce s-ar fi făcut el fără războiul Troiei? Celor zece ani de ostilități dintre Helada și Troia le datorează omenirea nașterea a două capodopere, *Iliada* și *Odiseea*. Dar și în vremuri de deplină ordine, stabilitate și conciliere, scriitorul epic nu se dă bătut, el continuă să caute prada sa preferată, criza ori dezordinea, zgâriind suprafețele netede, smulgând

vălurile înșelătoare sau măștile. Dedesubt, el găsește întotdeauna materialul de care are nevoie, căci acolo, în subteranele lumii, ale sufletului și ale ordinii aparente se mișcă germenii înnoirilor viitoare. Scriitorul ceh Bohumil Hrabal (1914–1997) se plasează cu ostentație în mijlocul *dezordinii*, acesta fiind principiul călăuzitor al poeziei sale. Din cioburile de la începutul carierei sale literare a construit o nouă ordine, ordinea operei sale, prin care a obținut notorietate în toată lumea. În opera sa, realitatea apare ca un mozaic frapant, un caleidoscop multicolor în care delectarea poetică și jocul comic al formelor inaderente merg mână în mână. Cu povestirea *Trenuri cu prioritate* suntem în plin război. Un avion german e lovit și i s-a desprins o aripă. Aripa cade în piața din mijlocul orașului, avionul ceva mai încolo, în câmp, cetățenii se reped, demontează tot ce se poate din rămășițele aparatului distrus, care își găsesc iute locul într-o ordine a utilității hazlii: „Alaltăieri, un avion inamic de vânătoare a fost ciuruit deasupra orașelului nostru și i s-a rupt o aripă. Fuselajul a luat

foc și a căzut undeva pe câmp. Din aripa ruptă s-a desprins o mână de șuruburi și piulițe care au căzut în piață, zgâriind cele câteva femei aflate acolo. Aripa plana deasupra orașului, mulțimea se zgâia amuzată la ea, dar numai până la momentul când, cu zgomot hodorogit, a coborât chiar deasupra pieței unde se buluceau clienții ieșiți din cele două restaurante. Umbra aripii se plimba prin piață când într-o parte, când într-alta, iar oamenii alergau zăpăciți când încoace, când încolo spre locul pe care tocmai îl părăsiseră cu numai o clipă înainte, fiindcă aripa se legăna ca o pendulă uriașă, silindu-i să se refugieze mereu în partea opusă unei eventuale căderi și aiurindu-i cu un vuiet din ce în ce mai puternic. În cele din urmă, aripa a alunecat iute și s-a prăbușit în grădina preotului paroh. Au trecut doar cinci minute și locuitorii orașului s-au și apucat să o demon-teze și să ia tot felul de plăci și tinichele care au reapărut chiar a doua zi sub formă de acoperișuri la cotețele de iepuri sau de orătănii. După-amiază, unul dintre ei a tăiat din tabla aripii câteva bucăți mai mari din care,

în seara aceleiași zile, și-a confecționat niște splendide apărători pentru motocicletă.

În același fel au dispărut nu numai aripa, ci și diverse piese ale avionului german care se prăbușise la marginea orașului pe câmpul acoperit de zăpadă.¹

Procedeul preferat al scriitorului este cumulumul haotic de elemente (întâmplări, personaje) bizare și stridente, cumulumul de o fantezie debordantă, obținând din fapte banale situații de un comic fabulos. Personajul lui Hrabal se simte bine în mijlocul dezordinii. Narratorul spune despre tatăl său: „Tata se pricepea la toate, fiind pensionar de la patruzeci și opt de ani. A fost mecanic și a lucrat pe locomotivă de la douăzeci de ani, anii i se socotiseră dublu, iar concetățenii noștri turbau de invidie la gândul că tata mai putea să trăiască încă douăzeci-treizeci de anișori buni. Tata se

¹ Bohumil Hrabal, *Toba spartă*, traducere de Corneliu Barborică, Editura Univers, București, 1971. În continuare, toate citatele se dau după această ediție.